

Janši spominska plošča v avstrijski prestolnici

Delo, 10. aprila

Delo je s kratko notico pod naslovom Janši spominska plošča v avstrijski prestolnici poročalo o slovesnosti na Dunaju ob odkritju spominske plošče Antonu Janši v slovenskem jeziku, kar je bil za naše čebelarstvo – in še veliko več, za celotno Slovenijo – zelo pomemben dogodek.

Slovenska spominska plošča ni slovenski prevod že leta 1934 postavljene avstrijske spominske plošče Antonu Janši v nemškem jeziku, kot je bilo zapisano v kratki novici. Hvalevredno je, da so jo avstrijski čebelarji v tistem času postavili ob 200. obletnici rojstva Antona Janše, ker je to samo poseben dokaz za njegov velik prispevek k razvoju čebelarstva. Vendar na njej ni nobenega podatka, od kje je Janša izviral, da je učil gorenjsko čebelarjenje, da je bil slovenski čebelarski učitelj ... Resnično je zato velikega pomena, da je sedaj pod to spominsko ploščo tudi obeležje v slovenskem jeziku.

In kaj je napisano na slovenski spominski plošči? Priprava napisa se je pričela že leta 2017. Osnovna zamisel je bila, da bi bil na slovenski plošči dvojezični napis: slovenski in nemški. Po dolgi pripravi je bil predlagan daljši dvojezični napis, ki pa v meddržavnih usklajevanjih ni bil sprejet. Soglasja tudi ni dobil kasnejši skrajšani dvojezični napis. Končna odločitev je bila, da naj bo na spominski plošči, ki so ji odmerili velikost 208 x 40 centimetrov, samo napis v slovenskem jeziku, ki glasi: »Anton Janša (*1734, Breznica, +1773, Dunaj) Kranjski kmet in čebelar, bil je prvi učitelj čebelarstva na čebelarski šoli Marije Terezije na Dunaju, ki je učil nakladno čebelarjenje in prevažanje čebel na pašo, napisal dve čebelarski knjigi in je začetnik modernega čebelarstva. Ob proglasitvi svetovnega dneva čebel postavila Čebelarska zveza Slovenije.«

Ta napis so pred letošnjo izdelavo spominske plošče v zadnji alineji dopolnili z noveliranjem podatkov (letnica, dopis drugo praznovanje, dodana je občina Žirovnica). Spletni naslov za povezavo do obširnega zapisa o delu in življenju Antona Janše (v več jezikih) so nadomestili s QR-kodo. Na tako skromno odmerjenem prostoru se je morala pretehtati vsaka črka in med Janševimi deli izbrati ter zapisati samo najpomembnejša. Napis sedaj jasno in nedvoumno sporoča, da je bil Anton Janša doma na Breznici (Gorenjska), da je bil prvi učitelj čebelarstva na Dunaju, da je učil gorenjsko čebelarjenje (nakladno čebelarjenje, prevažanje čebel na pašo), da je napisal dve čebelarski knjigi (nekateri ju imenujejo bisera čebelarske literature) in da je začetnik modernega čebelarstva.

Škoda, da napis ni dvojezičen, kakor je bila začetna zamisel in tudi že izdelan predlog.

dr. Andrej Šalehar, zasl. prof.,
Ljubljana